چۆن گۆڕان، بە "پرۆکسی"ی پارتیی، وەرچەرخا؟ ... کامیار سابیر

چەمکی پرۆکسی proxy لە سیاسەتدا، بە مانای کاری بە وەکالەت، نوێنەرایەتیکردنی دەوڵەتێک یان لایەنێک، یاخود هەندێ جار بەمانای کاری عەمالەت، دێت. گۆڕان، ئێستا باشترین پرۆکسیی بە سیاسەت و ئەجێنداکانی پارتیی، لەسەرتاسەری کوردستانی عێراقدا بە گشتیی و لە ناوچەکانی سلێمانیی و گەرمیانیش، بەتایبەتیی، دەکات. لەسەردەمی دروستبوونی قیادەی موەقەت(موئەقەت)ی پارتییەوە، دوای ئاشبەتاڵی ١٩٧٥، کوڕانی بارزانیی، هەندێ پێشمەرگەیان ناردەوە بۆ ناوچە جیاوازەکانی کوردستان کە پەیوەندیی ژێربەژێریان لەگەڵ رژێمەکەی سەدامدا هەبوو، بۆ ئەوەی قیادە و کادیرەکانی کۆمەڵە و یەکێتیی، تەرۆر بکەن.

دوو لەو پێشمەرگانە، قالەفەرەج و تەحسین شاوەیس بوون کە سەرکردەی ئەوکاتی یەکێتییان(حەمەغەفور ئاغجەلەریی) لە سەرەتای پەیدابوونی مەفرەزە سەرەتاییەکانەوە، کوشت. یەکسەر، بەهەلیکۆپتەر بردران بۆ ئیستیخباراتی شیمال و دواتر لە چەمچەماڵ، بە رەسمیی، بوون، بە جاشی مەفرەزە خاصە و جاش- پێشمەرگایەتییان دەکرد. لە واقیعدا، هەر پێشمەرگەی دەسەزی پارتیی و ڕێبازی بارزانیی، بوون. لە کۆتایی حەفتاکانیشەوە تا کوژرانی خۆیان، تەنیا و تەنیا لە یەکێتیی، شیوعیی، حسک، حیزبە عێراقییە ئۆپۆزیسیۆنەکان و بزوتنەوەی ئیسلامییان کوشتووە، یەک پێشمەرگەی پارتییان، بە هەڵەیش، نەکوشتووە.

ئێستا، قیادە و کادیرەکانی گۆڕان، زۆربەی هەرە زۆریان، بەتایبەتیی گەنجە ئیخوانییەکان و کۆنە یەکێتییەکان، لە زەلیلکردنی سلێمانیی و خزمەتکردن بە پارتیی، لە سووککردنی ئۆپۆزیسیۆن و بێئەمەدکردنی خەڵکدا، ڕۆڵی تەحسین شاوەیس و قالەفەرەج، بۆ پارتیی دەبینن. ئەمە لە کاتێکدایە کە ئێستا لە ناو گۆڕاندا وێڕای قیادییەکان، دەیان تەحسین شاوەیس و قالەفەرجی مۆدێرنتر، گەنجتر و بەتەجروبەتری تێدایە و بە دیجیتاڵە، مورتەزیقەیی بۆ پارتیی دەکەن. ئەگەر تەحسین شاوەیس، کوڕەی بارزانیی بووبێت، ئەوە گەنجە ئیخوانیی و ئەکادیمیستە قبول خاصە

خوێندەوارەکانی! گۆڕان کە بڕیار بوو برای کوڕەکانی نەوشیروان موصطەفا-نم- بن، هەموویان لە تەحسین شاوەیس زیاتر خزمەتی سەڵطەنە و هەژموونی چەتەگەرییی بنەماڵەی بارزانیی، دەکەن.

هەموو ئەمانە لە کاتێکدا بوو، قەرار بوو گۆڕان، پرۆژەی گۆڕینی سیستەمی سیاسیی، ئابووریی و کۆمەڵایەتیی کوردستان بێت. قەرار بوو دژی بنەماڵەکان و قەرغکارییەکانیان، هەروەها دژی گەندەڵیی، دزیی و چەتەگەریی بووەستێتەوە. لەسەر ئەرضی واقیعیش، رێک پێچەوانەی هەموو ئەوانەی سەرەوە، دەکات. ئەصڵەن هەر دەبێ لەوە بکۆڵینەوە کە ئایا گۆڕان لە بناغەدا، پرۆژەیەک بوو بۆ عەدالەتی کۆمەڵایەتیی، بۆ دادپەروەریی سیاسیی، بۆ کەمکردنەوەی گەندەڵیی و بە دژایەتییکردنی تەوریثی سیاسیی بنەماڵەکان، یان رێک بە پێچەوانەوە، پرۆژەیەک بوو، عوقدەی و تۆڵەی شەخصیی بوو، بە فەشەلی سیاسیی چل ساڵ، دیزاین کرابوو. نم، لە دوا ساتەکانی تەمەنیدا، ویستیی بەشێک لە دزیی و نیعمەتی چەتەگەرییەکانی کوردایەتیی، لە لەعنەتی بیزنسی نەوت و سەرمایەگوزاریی تاڵانیی لە کوردستاندا، بۆ منداڵەکانی بپچڕێت. سیحری ئەم جادووگەرییەی پیاوێک لە پێنا سیاسەت بە هەژاران و عەدالەتی کۆمەڵایەتییەوە، کوڕەکانی کرد بە خاوەنی صەدان میلیۆن دۆلار، زەمەن هەڵیدەداتەوە، بەڵام هەموو ئەوانەی ئێستا لە ژێر سێبەری کاریزمای نم-ەوە رەخنە لە گۆڕانی ئێستا دەگرن، بەشی هەرە زۆریان، زۆر باش دەزانن، ماستەرمایندی ئەم قەرغکاریی و بەبنەماڵەییبوونەی گۆڕان، شەخصی نم، خۆی بووە.

راستە رێکخەری پێشوو، یەکێک لە سیاسییە هەرە خوێندەوارەکانی کوردستان بوو، مەیداندار و سیاسییەکی بەزەبروزەنگ بوو، مێژوویەکی پڕ لە تەناقوضی سیاسیی هەیە لە ژیانی سیاسیی و عەسکەریی(پێشمەرگەیایەتیی) دا، کاریزمایەکی لەکاڵیی(بەتایبەت لە سلێمانییدا) هەبوو، بەڵام واقیع ئەوەیە کە پتر لە چل ساڵ، وەکو خەلفە دوای تاڵەبانیی کەوت، هیچ کەسێک ئەوەندەی ئەو، مەئمورییەتەکانی تاڵەبانیی جێکەوت و تەوظیف نەکردووە. ئەصڵەن هەر لە ئەساسەوە کە هێنراوەتەوە لە نەمساوە(وەڵای ئەوەی دەیان میلیۆن جار درایەوە بەچاوی خەڵکدا کە دەستبەرداریی تەزی دەکتراکەی بووە و هاتووەتەوە بۆ خەباتی میلیشیایی شاخ) بۆ کەتکردن و نینۆککردنی ئەو کادیرە گەنجە سەرکەشانەی کەمەڵێ بوو کە بە ربەکەی تاڵەبانیی، دانەوێڵیان نەدەپێوا. هاوکات، بە ئەوەیش بوو کە بکرێ بە رەقیب و باڵانسی ئەوانەی خۆیان بەرامبەر بە تاڵەبانیی، بە کەسایەتیی سیاسیی، دەزانی.

سیاسییەک، پرۆژەکەی لەسەر بناغەی تۆڵە، رق و حیقدی شەخصیی لە دژی تاڵەبانیی بنیات بنێ، بەئەوەی یەک دێڕ (فیکر، فەلسەفە و مەعریفە)ی سیاسیی لە پشت ئەم بزوتنەوەیەوە بوونی هەبووبێ(جگە لە کۆمەڵێ شیعاری زەخرەفەیی و کەلکەزێڕینەی ریتۆریکە سیاسییەکان)، هەر ئەوەی لێ دروست دەبێ کە چەند گەنجێکی ساقیط و فاشیل و عەمیلی وەکو کۆنە ئیخوانییەکانی لێ دروست ببێت کە پرۆژەی بەخوداکردنی سەرەکی هەرەم و دەوڵەتمەداریی، بە ماڵباتی بارزانیی، دووبارە دیزاین دەکەنەوە. هەر ئەوەی لێدەردەچێ کە دەنگی خودی خۆیان، تۆمارکرد و بردیان بۆ دەسگای پاراستنی پارتیی و لە دادگا حیزبییەکانی هەولێردا، داوای لێپێچینەوەیان لێکرد و بە تێرۆریستیان لە قەڵەم دا. تەنانەت، تا ئێستایش، دادگا و مەلەفەکەی بە کراوەیی ماوەتەوە. هەموو ئەوانەی نم، بە پیاوی پاراستن و ئیخوانیی و کەنجەلالیی ئەژماردی دەکردن، ئێستا هەموویان پرۆکسیی دەرەجە یەکی پارتیین و لە کوڕگەلی ماڵی بارزانیی، باشتر خزمەتی ئەجێندا وەهمیی، خورافیی و سوڵطەوییەکانی ئیمارەتی رەیعیی بارزانیی دەکەن. ئەی بە دەریانی نەکرد؟ سیحری ئەمانە، هەمووی روون دەبێتەوە.

ئاخر بیهێنە بەرچاوت، کاتێ نم، لەبەرامبەر هەژموونی پارە و وەلائکێینەکانی تاڵەبانییدا لە هەڵبژاردنی مەڵبەندەکاندا، شکست دەهێنێت، ئیتر بییر لە تۆڵەکردنەوە دەکاتەوە و دەیەوێ نەک هەر سلێمانیی، قەڵای فاشیزمی نوخبەکانی کوردایەتیی، بەڵکو فەنتازیای سیاسیی دەکوڵێتەوە و بییر لەوە دەکاتەوە کە کەیەی لە جەلالیزم هەڵکەشراویش، لەدەست تاڵەبانیی دەربهێنێت. ئایا بەڕاست، تەواوی کەینونەی گۆڕان، پرۆژەیەکی شەخصیی نەوشیروان موصطەفا بوو یان پرۆژەیەکی سیاسیی و ئابووریی بوو بۆ قەضییەیەکی گشتیی کە خەڵکی کوردستان، لە هەژموونی سیاسیی و چەتەگەریی ئەو دوو بنەماڵەیە، رزگار بکات؟

پاش ئەوەی کوردایەتییە مۆدێرنیزمەکەی، هاوکات ئیشتیاق و ئیفتیتانە سیاسییەکەی(political infatuation) نم، بەر بەردی ئەلحەدی کوردایەتییە ئۆریجناڵە خێڵەکییەکەی بارزانیزم کەوت، ئەوکات بە ئاگا هاتەوە و ویستی لەگەڵ ئەو تاڵەبانییەی شتێکی مابوو بیگەیەنێتە مریشکە رەشە، تەحالوفێک لە دەباشان ساز بدەن. واقیع ئەوە بوو، تاڵەبانییش گەیشتبووە ئەو قەناعەتەی کە بە ویستی چەڵسانەی خۆی بە دەسەڵات و پۆستی سەرۆک کۆماریی، کوردستانی بەتەواویی تەسلیمی پاوانخوازییەکانی بارزانیی کردووە،

بەهەردووکیان لە دوا ساتەکانی تەمەنیاندا، وێڕای ئەوەی دەدەنگبوون لەگەڵ یەکتر، بەڵام بە ڕوواڵەت، ویستیان سنوورێک بۆ پارتیی و بارزانیی، دابنێن. نەک هەر فریا نەکەوتن، بەڵکو حیزبەکانی هەردووکیان، بوون بەو فیلمانەی کە بارزانیی دەرهێنەریان(المخرج)، بوو. ئێستا، زۆرترین، مورتەزیقەی پارتیی لەناو قیادییەکانی گۆڕان و یەکێتییدا هەیە کە ئۆرگانیکانە و بە حەماسەوە، کار بۆ ئەجێنداکانی پارتیی دەکەن.

پارتیی، چونکە خاوەنی شەرعیی گوتاری فاشیزمی کوردایەتیی، ئیستیحماری سیاسیی و تەخوینی جەنتڵمانانەیە، چونکە بەهۆی خوێڕییەتیی یەکێتیی، جەبانیی گۆڕان و حیزبەکانی ترەوە، هەروەها بەهۆی دزیی، تاڵانیی و چەتەگەریی لە خەڵکی کوردستان، بەهۆی ویلایەتەکی ڕەیعیی ڕانەگەیەندراوی سەر بە نیۆعوثمانییەکان(ئۆردۆغانیزم) ەوە، بووە بە خاوەنی صەدان میلیارد دۆلار، هەر زوو لە ڕێگەی “ناوەندی بڕیاری مورتەزیقە” و ئەوانەی لە حەماقەتی ریفراندەمی موخابەراتییەکەدا بوون بە عەڵاب، یان ئەوانەی بە کەشی خۆیان بە پارەی ڕەیع، پێشوەخت کڕابوون، هەر زوو توانیتی بۆمبەکەی تاڵەبانیی و موسطەفا، پووچەڵ بکاتەوە. مەگەر ئەو هەموو تەحسین شاوەیسەی ناو یەکێتیی و گۆڕان، بە ڕۆژی ڕەش نەبن، بۆ کەی بەکاریان دەهێنێت؟

ن.م، مرد و ئەغری یەکجاریی کرد. پێش مردنیی، لەوە گەیشت نە حیزبەکەی(گۆڕان) و نە ئەوانەی بەدەورییەوەن، ئەهلیی ئەو گۆڕانکارییە خورافییە نیین کە فەنتازیای پێوە دەکرد؟ لە دوا ساڵەکان و دوا مانگەکانی تەمەنیدا، تەواوی هەم و غەمی خۆی لە تەوریثی دارایی و سیاسییدا، لە گواستنەوەی موڵک و ماڵ و سەرمایە مەعنەوییەکەیدا(مەنقولە و غەیر مەنقولە)، بە کوڕەکانی تەوظیف کرد. ئەو لەزانانە ئەم کارەی کرد، چونکە لە رووی شەرعیی و قانونییەوە، تەواوی سامانەکەی بە کوڕەکانی دەڕۆیشت و گۆڕانیش صفر بە دەستەوە، بەڵام بۆ ئەوەی ئەم پرۆسێسەیش، زیان لە سەرمایە مەعنەوییەکەی نەدات، لاوازترین، جەبانترین، هەلپەرستترین و بێ شەخصییەتترین سیاسییە پییر و گەنجەکانی لە دەوری خۆی و کوڕەکانی کۆکردەوە.

بە تایبەتییش ئەوانەی حەزیایەکی بێشووماریان لەناخدایە بە پارە و هەروەها ئەوانەی لەذەتی دەوڵەمەندبوون و مەبوون لە پارەی تاڵانیی ڕەیعیان، هەبوو. گاڕانەکی لە خوێندەوار و نەخوێندەوار، ئەکادیمیستی قەشمەری لەبرسا مردوو، لەگەڵ نوخبەی موهەڕیجی

دەمهەراشدا، لە میلیشیای پیاوکوژی شاخ و گەنجی فاشیلی ئیخوانیی، لەگەڵ لەشکرێ ژۆرناڵیستی زیقن و جاهیل، هەموویانی کرد بە بەیدەق و بەدی گاردی کوڕەکانی خۆی و گەڵانی بەیەکجاریی بە بکەن بە کوتلەیەک لە پۆپۆلیزمی شەخصپەرستیی و عومدەی واریثی شەخصەکی سیاسیی، بە ئەوەی لە شەراکەتی تاڵانیی و کەکی چەتەگەرییەکانی کوردایەتییدا، بەشدار بن.

گۆڕان، لە حیزبێکی نەیاری سەرسەختی پارتییەوە(لای کەم بە رووالەت)، ئێستا بووە بە پرۆکسیی و مورتەزیقەی پارتیی، جیاوازییە سیاسییەکانیان ئەوەندە کەم بووەتەوە کە ئەستەمە لە ناو مەکتەبی سیاسیی پارتییدا وەفادار و بەئەمەک بە سیاسەتە چەتەگەرییەکانی پارتیی، وەکو ئەو لەبییە مورتەزیقەیە بەدۆزیتەوە کە بەدەوری کوڕەکانی"نم"وەن. بە کورتییەکەی، نم لە هەموو شتێکیدا سەرکەوتوو بووبێت، لەوەدا فەشەلێکی ذەریعی کرد کە هەوڵی ئەوەی دەدا " درۆ و دراو" لە پارتیی و یەکێتیی بسێنێتەوە. بە پێچەوانەوە، تەواوی قیادەی ئێستای گۆڕان، بوون بە عەبدی "دراو"ی سەربەخۆیی ئابووریی(ڕەیع) و درۆی شەشگۆڕانەیش بەناوی نم ەوە، دیزاین دەکەن و شەرعییەت بە پرۆکسییبوونەکەی خۆیان، بە تەحسین شاوەیسبوونەکەی خۆیان، دەدەن. بە زمانی شەعبیی، ئەوەندەی کوڕی بە وەفای بارزانیی(تەحسین شاوەیس) لەناو گۆڕاندا هەیە، پارتیی بەهەموو تەمەنی خۆی تا چەند ساڵێ لەمەوبەر، تەنیا توانیویەتی یەک تەحسین شاوەیس،دروست بکات، بەڵام ئێستا، دەیانی لەناو گۆڕاندا، هەیە.

ئەمە زنجییرە وتارەکە لەسەر گۆڕان، یەکێتیی و حیزبەکانی سلێمانیی کە بەهەموویان، ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆ، ئەجێنداکانی پارتیی، جێکەوت دەکەن. درێژەی دەبێت…

کامیار سابیر